

Nr 69.

Av herr **Boberg** och **Sjöblom**, *angående fiskerinäringens befrämjande.*

Utan att på något sätt vilja förringa, vad som från statens sida gjorts för att befrämja fisket inom landet, måste dock uppmärksamheten hållas vaken för, att det återstår mycket att göra och förbättra på hithörande områden, för att det skall motsvara behovet och bli mer tillfredsställande. Det är nog en ganska vitt utbredd mening bland dem, som äga närmare kännedom om vårt insjöfiske, att detta icke skötes fullt rationellt. »De flesta europeiska länder stå framför oss, trots det att vårt land är ett av de rikaste på insjöar och omgivande vatten», skriver en fiskeritjänsteman. Även i sjöar, vilkas vatten och vegetation borde utgöra förutsättning för en rätt god tillgång på fisk, är fiskebeståndet klen och fisket till följd därav mycket litet givande. Detta är naturligtvis icke statens skuld utan beror på försumlighet från fiskevattensägarna vid dessa sjöar. Men deras försumlighet har ofta sin grund antingen i bristande insikt om fiskets rätta vård eller ock i bristande förmåga att vidtaga de åtgärder, som behövdes för att förbättra saken. Här och där hålles nog mången, som eljest är mycket intresserad av förbättrad fiskevård, tillbaka av den förlamande tanken, att vad han möjligen med möda och uppoffring kunde göra, det komma andra att dra den största nyttan av. Ty vattnet är ju i de allra flesta fall ett gemensamt innehav. En var betraktar sig ofta nog såsom ägande rätt att fiska på ett eller annat sätt. Synnerligen anse sig »de fattiga» böra få åtnjuta en sådan rätt. Och »fattig» i denna mening betraktar sig vanligen envar, som själv saknar fiskevatten.

Det fiskas nu också av långt flera än förr. Fiskredskapen äro alltmer förfinade och moderniserade, så att det är svårt för fisken att undgå att fastna i dem. Synnerligen vid fiskens lektid finner man vanligen alla stränder, åar och vattendrag, ja, t. o. m. större diken fullsatta av ryssjor, mjärdar, nät och allehanda fångstredskap, så att det synes rätt så omöjligt för någon fisk att undkomma. Och det är vid denna tid, som fisken skulle lägga sin rom för sin framtida förökelse!

Det förefaller, som om folk trodde, att fiskebestånden äro outtömliga. Det gäller bara att fiska. »Ju mer man fiskar, ju mer fisk blir det», hördes en man säga på rent allvar. Detta är långt ifrån verkligheten beträffande vanliga fall. Överallt annars förstår man sådenns och återväxtens betydelse, men

då det gäller fisket synes allt för många tro, att för den saken sörjer fisken själv.

Vad fisket hos oss angår, måste det uppdelas i havsfisket och insjöfisket. Vad havsfisket beträffar, så bedrivs det till det mesta på västkusten, där fiskebestånden ha sin källa i de stora salthaven och där tillgången sålunda är en annan än i våra begränsade insjöar. Där kan det icke gärna, åtminstone ej ännu, bli tal om att anlägga fiskodlingsanstalter. Även på ostkusten bedrivs ju havsfiske fast i mindre skala. Detta kan därför inte jämföras med västkustens fiske, som är mera internationellt. Men även i ostkustens skärgårdar har fisket avtagit på ett oroväckande sätt under de senare åren. Därom vittna icke minst rapporterna, som lämnas vid de sammanträden, som nu och då hållas av fiskarebefolkningen. Vi tillåta oss här som belägg för den saken anföra ett uttalande av en fiskeritjänsteman på södra ostkusten, vilket vi hämtat ur en länsstidning. Efter att ha betonat nödvändigheten av större utbildning för våra skärgårdsfiskare m. m., säger han: »För att ha utsikt till framgång, måste våra fiskare hädanefter noga följa med sin tid. Det duger icke för den nutida fiskaren att sköta sitt fiske på fars och farfars vis, ty för att fisket nu skall bli räntabelt, måste det bedrivas vida intensivare, med långt mera kunskaper, omtanke och vakenhet, än förr. Knappheten på fisk, som på flera ställen gör sig märkbart gällande, bidrager kraftigt till att utöka arbetet och omkostnaderna. *På de platser, där förr kunde fångas massor av fisk, finnes nu ingen att ta.* Man måste ut på de större djupen att söka sin fångst.» — — — Dessa av oss understrukna ord visa just sanningen av det närvarande tillståndet beträffande fisket i ostkustens skärgårdar, åtminstone söder om Stockholm. Efter vad vi hört, lär det icke vara stort bättre norrut.

När det gäller att råda bot mot dessa nedslående förhållanden, är det dock icke lätt att komma någon väg. Motioner ha nog blivit väckta i syfte att upphjälpa fisket, men något resultat därav har varit svårt att få fram. Så t. ex. ha vid olika tillfällen motioner blivit väckta om förbud att fånga abborren och viss annan fisk under lektiden, enär det visade sig, att t. ex. abborren avtog i ostkustens skärgårdar på ett oroväckande sätt. Första kammaren biföll dessa motioner. Men andra kammaren avslög dem.

Orsaken till, att riksdagen icke med mera allvar och kraft tagit närmare itu med att söka upphjälpa fisket inom landet, beror kanske icke minst därpå, att fiskarebefolkningen icke äger några direkta representanter, som kunna göra ställningen klar och behoven av hjälp gällande i vår lagstiftande församling. Vore detta fallet, skulle nog upplysning om det faktiska läget bliva spridd och insikten och behovet att vidtaga aktiva åtgärder kraftigare vakna.

Sedan Förenta Staterna dragit åt porten för våra emigranter, är det en tvingande nödvändighet att uppsöka nya förvärvskällor för vår årligen tillväxande folkstam samt att utvidga de gamla, så att vårt folk kan få utkomst och bröd inom landets gränser. Fisket är just ett område, som mer rationellt

skött, skulle giva arbete och levebröd åt hundratals familjer samt bidraga till vår folkhushållnings utveckling på ett lyckligt sätt.

Vi ha hundratals utfiskade insjöar, där vegetationen och bottenförhållandena äro utmärkta för fiskens trivsel och tillväxt. De ha blivit för hårt beskattade. Botemedlet är inplantering av passande fiskyngel samt förbud mot att fiska under fortplantningstiden. Men när det gäller att vidtaga några åtgärder, som gå i direkt praktisk riktning, så motarbetas ofta detta genom den invändningen, att saken först måste biologiskt undersökas. Vi förneka icke behovet av vetenskaplig forskning och biologernas arbete. Det måste ju sättas mycket högt. Utan denna ledning blir det svårt att få enhetlighet och tillräcklig insikt i arbetet. Men deras arbete måste dock gå hand i hand med praktiska experiment och får icke alltför länge dra ut på tiden, innan det, som lekmannen tydligen ser vara av behovet, blir vidtaget.

Vi äro icke okunniga om den skada för fisket, som t. ex. flottningen av timmer, utsläppning av sulfutlut och syror i rinnande vatten samt uppdämningar medföra. Till detta måste vederbörlig hänsyn tagas. Och med hänsyn härtill kan man sätta ifråga, om det som från staten och enskildas sida hittills blivit gjort för att motverka dessa skadegörelser icke är alldeles otillräckligt.

Men bortsett härifrån finnes det många sjöar, som icke vidare beröras av dessa förhållanden, där det förr fanns gott om fisk, vilka nu äro tomma därpå. Orsaken? De äro utfiskade. Enda botemedlet häremot är, som vi förut sagt, fridlysning för fiske en tid samt inplantering av passande fiskyngel.

Men här komma vi nu till en sak, som är av största vikt och betydelse och som måste ägnas mera omsorg, än vad som hittills skett. Det är anläggning, utvidgning och skötsel av fiskodlingsanstalter, varifrån yngel kan erhållas i tillräcklig mängd till rimligt pris för dem, som vilja inplantera fisk i sina därför lämpliga vatten.

Staten har ju, så vitt vi känna, endast trenne dylika anstalter, en vid Borens-hult, en vid Älvkarleö och en vid »Kvarnbäcken» i Jämtland, som drivas direkt av staten. Av dessa är Borens-hult den förnämsta. Men där utkläckas endast höstlekanande fiskars rom: lax, sik och röding. Ynglet utsläppes ock huvudsakligen i Vättern. Anstalten vid Älvkarleö och Kvarnbäcken lära vara obetydliga och utkläcka endast laxrom. F. ö. finnes flera fiskodlingsanstalter av olika omfång och betydelse, som drivas av föreningar eller enskilda med eller utan bidrag av staten eller vederbörande landsting. Bland dessa är måhända anstalten Aneboda, Ugglehult i Kronobergs län, en av de mest intressanta. (Den som vill ha närmare kännedom om denna anstalt hänvisas till en intressant beskrivning av anstalten, som förekom i tidn. Nya Dagligt Allehanda för den 12 dec. förra året, författad av ledamoten av andra kammaren, ryttmästare J. Fjellman). Angående anstalterna i allmänhet hänvisa vi till den utförliga och klara redogörelse härför, som förekommer i en broschyr av direktören för sötvattenfisket i lantbruksstyrelsens fiskebyrå d: r Gunnar Alm.

Av denna broschyr, som bär titeln: *Fiskodling för utplanteringsändamål i Sverige*, framgår, att fiskodlingen varit mera livlig och utbredd förr än nu, vilket måhända bl. a. står i samband med förändrade förhållanden på äganderättens område, i det många stora egendomar med vidsträckta fiskevatten blivit styckade och uppdelats på flera händer under årens lopp. T. o. m. så enkla anläggningar som risvaser, som förr förekommo här och där vid stränderna, ha på senare år avtagit, beroende dels på olika omdömen om deras betydelse, dels också på likgiltigheten hos de enskilda att göra något vidare åt saken. Utan nytta för både fisken och dess fångst, synnerligen genom metning, är nog icke risvaserna.

Enligt vad vi inhämtat, lär smärre anläggningar för utkläckning av fiskyngel icke vara så särdeles kostsamma. Exempel från Finland lära visa det. Och vår tanke är, att även gäddan, som är bra hårt efterhållen, behöver den hjälp för sitt bestånd, som odling innebär. »Nu är i flera fall gäddan utfiskad», skriver en fiskeritjänsteman. Detta är riktigt. Men det fordras intresse för saken, kunskap om dess skötande samt garantier för, att den, som verkligen utför något till fiskets förbättring och offerar tid och kraft därpå, också har någon lön för sin möda. Detta kan näppeligen bli fallet, med mindre staten griper in ordnande och reglerande för att understödja, skydda och utveckla arbetet åtminstone under de första åren, tills insikten om fiskodlingens och fiskvårdens betydelse vunnit tillräcklig utbredning.

Nu har ju förslag varit uppe och utredningar vidtagits beträffande inskränkning i fiskevattensrätten. Dessa beröra dock icke alls våra insjöar och torde f. n. icke vara aktuella på de områden, varom det här ordas.

Möjligen kan någon invända, att statistiken icke visar den oroande förminskning av fisket, som vi framhållit. Härtill vilja vi svara, att den visar förminskning och att verkligheten nog är ännu sämre. Sättet för dessa siffrors inhämtande, då det gäller sötvattenfisket, är nämligen icke så tillförlitligt som önskligt vore. Och vad skärgårdsfisket på ostkusten beträffar, så påminna vi om den förut citerade fiskerikonsulentens ord: »På de platser, där förr kunde fångas massor av fisk, finnes nu ingen att ta.»

Som vi förut sagt, ha nog förslag om förbättrat fiske varit framme, ehuru de icke ännu lett till några vidare praktiska resultat. Så väcktes vid 1926 års riksdag motion av hr J. Fjellman om försöksverksamhet på sötvattensfiskets område bl. a. genom att anställa »åtminstone en person, som helt kunde ägna sig åt försöksverksamheten på sötvattenfiskets område, vilken befattningshavare i så fall lämpligen borde direkt underställas lantbruksstyrelsen». Denna motion blev visserligen av jordbruksutskottet avstyrkt och av riksdagen avslagen. Men i motiveringen för detta avstyrkande heter det: »Utskottet vill emellertid ytterligare understryka önskvärdheten av, att en undersökning sker om möjligheten att tillfredsställande anordna en undersöknings- och försöksverksamhet på ett enklare och mindre kostsamt sätt än det, som innebäres i det av motionären berörda hos Kungl. Maj:t vilande förslaget med särskild

uppmärksamhet fästad vid angelägenheten att kunna ernå för det praktiska fisket gagnande resultat.»

Redan vid 1925 års riksdag hade nämligen utskottet på grund av en motion avseende utredning för upphjälpanDET av laxfisket av hr Jeppsson m. fl. i sitt tillstyrkande utlåtande framhållit, att vid den föreslagna utredningen jämväl borde uppmärksammas de mindre tillfredsställande förhållanden beträffande fisket i allmänhet, vilka på sina håll vore rådande. Det heter nämligen: »Vid denna utredning, som sålunda i första hand bör avse laxfisket, bör emellertid enligt utskottets mening jämväl uppmärksammas de mindre tillfredsställande förhållanden beträffande fisket i allmänhet, vilka på sina håll f. n. äro rådande.»

Med hänsyn till behovet av frågans utredning i sin helhet avsågs också den motion, som vid samma riksdag väcktes av hr Sjöblom om 5,000 kr. anslag till fiskodlingsanstalten vid Harvik i Uppland.

Frågan är som nästan alla frågor, som röra hela landet, rätt så invecklad och svårlöst. Olika både intressen och uppfattningar råda om vad som bör göras. De som äga fiskevatten och arrendera ut dem, vilja ha så stort arrende som möjligt. De som arrendera fiskevatten, vilja fiska så mycket som möjligt. Vem skall under sådana förhållanden sörja för fiskens bestånd och tillväxt? Naturen. Ja, men på alla andra områden måste människan hjälpa naturen. Så måste ske även här. T. o. m. om en sådan sak som dessa stora bottengarn, som utsättas vid kusterna och väl i första hand voro avsedda för ålfiske, råder det olika tankar. Somliga anse dem i högsta grad skadliga för fiskebestånden i fortsättningen och mena, att de borde förbjudas. De, som inköpt och utsatt sådana garn, förfakta ett annat intresse. Vilket är riktigt?

Här har offrats väldiga summor för försök med användning av torv, mossodlingar, kolonisation av de norrländska ödebygderna m. m. För fisket har, om man undantager västkusten samt Södra Sveriges fiskeriförening, icke så synnerligen stora offer bragts, ehuru ett statligt och kraftigt ingripande på detta område säkerligen inom få år skulle visa sig vara både tacksam och lönande.

Vi hålla det alltså av synnerlig vikt, att den av 1925 års riksdag begärda utredningen skyndsamt slutföres och att denna utredning blir så omfattande, att ett på densamma grundat förslag blir ägnat att främja fiskerinäringen på bästa möjliga sätt även inom de områden, som berörts i denna motion.

Emellertid torde kungl. lantbruksstyrelsen utöver vad som hittills gjort för befrämjande av fiskerinäringen i allmänhet redan nu efter Kungl. Maj:ts beprövande kunna kombinera sin hittillsvarande verksamhet, som bestått i insamling av statistiska uppgifter, kursers anordnande, föredrag o. dyl. med praktiska försök, genom vilkas resultat befolkningen skulle kunna komma till insikt om nyttan och förmånen av lämpliga åtgärders vidtagande inom här påtalade områden.

Vi hemställa därför,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj: t anhålla, att den i riksdagens skrivelse av den 27 maj 1925 begärda utredningen så skyndsamt som möjligt slutföres och att denna utredning jämväl bör omfatta här berörda spörsmål, samt

i syfte att genom praktiska försök liva och öka befolkningens insikt och intresse för fiskodling och fiskevård i allmänhet höja ordinarie reservationsanslaget under punkt 102 i nionde huvudtiteln: »befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen»

från kr. 30,000:—

med » 20,000:—

till » 50,000:—

Stockholm den 19 januari 1927.

Carl Boberg.

Per Henning Sjöblom.

I motionens syfte instämma:

M. Svensson.

J. Clemedtson.

N. Gabrielsson.

A. O. Frändén.

Erik Anderson.

Jonas Andersson.

Nils Anton Nilsson.

P. A. Larsson.

John Jeansson.

Erik Abrahamsson.

Jöns Pålsson.

J. B. Johansson.

Karl Andersson.

Joh. Johansson,

Friggeråker.

Ernst Lundell.

Edvard Lithander.